

FACULTEIT MANAGEMENT EN BESTUUR

Minor recht

Staatsrecht (19412050)

Datum : 28 oktober 2014

Tijd : 13.45-16.45 uur

Instructies

1. Het tentamen bestaat uit 9 open vragen, die veelal zijn opgebouwd uit subvragen. U heeft voor de beantwoording daarvan drie uur de tijd. In totaal kunt u maximaal 100 punten verdienen.
2. **U dient ieder antwoord steeds te voorzien van een motivering. In verreweg de meeste gevallen verwijst u naar de relevante rechtsregel(s), geeft u daarvan een correcte uitleg en past u deze toe op de verstrekte gegevens. Tenslotte trekt u een conclusie.**
3. U mag gebruikmaken van niet-geannoteerde wetteksten. In de wettenbundels mogen papiertjes worden gelegd, waarop (alleen) de naam van de wetten zijn vermeld. Ook mogen stickers worden gebruikt. Van een woordenboek mag geen gebruik worden gemaakt.
4. Het is *niet* toegestaan, naast het tentamenblad, de blanco tentamenvellen, het evaluatieformulier, de wetteksten (wettenbundels) en uw collegekaart, enig ander boek of papier op uw tafel te hebben.
5. Veel succes.

1. De Nederlandse Grondwet getuigt van *machtsevenwicht*. Noem een relevante grondwettelijke bepaling met betrekking tot de verhouding tussen de wetgevende en uitvoerende (bestuurlijke) macht die hiervan blijk geeft. Vanzelfsprekend licht u uw antwoord kort toe. (5p)
2. Van welk begrip van soevereiniteit is sprake in het hieronder weergegeven nieuwsartikel? Leg de betekenis van de begrippen uit, zodat dat langs deze weg duidelijk wordt waarom u voor een van beide heeft gekozen. (5p)

Kabinet blijft zich verzetten tegen militair ingrijpen Syrië

Steeds meer partijen in de Tweede Kamer willen militaire actie in Syrië. CDA, PVV, ChristenUnie en SGP vinden dat het kabinet zich moet inzetten om de terreurbeweging IS te vernietigen. Met of zonder mandaat.

Of, zoals SGP-woordvoerder Roelof Bisschop vanochtend in het Kamerdebat zei: "Het huis van de burens staat in brand, maar wij beperken ons tot het nathouden van belendende percelen omdat we geen toestemming hebben het huis binnen te gaan."

Maar de meerderheid van de wil de Nederlandse militaire inzet beperken tot Irak, zoals vorige week is afgesproken. Ook minister Timmermans van Buitenlandse Zaken voelt niets voor ingrijpen zonder volkenrechtelijk mandaat: "Soms is er een humanitaire noodsituatie waarvoor militaire actie gerechtvaardigd lijkt. Maar dan nog is er geen mandaat."

De Tweede Kamer debatteerde met Timmermans over de hachelijke situatie in de Syrische stad Kobani, die door IS al weken wordt belegerd en dreigt te bezwijken onder het geweld van de terreurbeweging. Er zijn al meer dan 400 doden gevallen. Tienduizenden burgers zijn de grens met Turkije over gevlucht. "Ik vind het ook beschamend dat de internationale gemeenschap geen oplossing heeft", zei Timmermans.

RTL Nieuws

3. Nederland heeft een geschreven constitutie. Tegelijkertijd is het zo, dat de Nederlandse constitutie ook ongeschreven recht kent. Noem daarvan een regel. (5p)

4. Lees de onderstaande tekst van het ANP en beantwoord daarna de vragen a en b.

PVV: rol koning beperken tot representatief en ceremonieel

Koning Willem-Alexander. © ANP

De PVV wil de rol van de Koning drastisch beperken tot een 'representatieve en ceremoniële'. Dat blijkt uit het initiatiefwetsvoorstel dat PVV-leider Geert Wilders vandaag openbaar heeft gemaakt.

Wilders wil daarvoor de Koning uit de regering en uit de Raad van State zetten en de rol van het staatshoofd bij de kabinetsformatie geheel afschaffen. Maar het Koningschap, mits gemoderniseerd, moet wel blijven, vindt Wilders. 'De Koning als staatshoofd staat namelijk voor de eenheid van het Koninkrijk.'

'Er moet zo snel mogelijk een einde komen aan de politieke invloed van de Koning', zei Wilders op een persconferentie over zijn wetsvoorstel. Hij benadrukte het belang van de neutraliteit van het staatshoofd. De Koning is voor Wilders een symbool van eenheid en staat als neutraal staatshoofd boven de partijen.

De PVV vindt het ongewenst als Nederland zou veranderen in een republiek. Het doel van het wetsvoorstel is 'de monarchie in stand te houden, maar de (schijn van) politieke invloed van de Koning te minimaliseren'.

'Naar het oordeel van initiatiefnemers is de huidige staatsrechtelijke positie met bijbehorende bevoegdheden van de Koning te sterk geënt op de rol die deze in het verre verleden had', aldus de PVV in het wetsvoorstel.

- a. Welke bepaling(en) dient (dienen) te worden gewijzigd, wil de PVV haar plannen, *zoals die in het artikel worden genoemd* (nb. niet zelf wat gaan verzinnen!), kunnen realiseren? (5p)
 - b. Beoordeel de mogelijkheid dat de voorgestelde wijzigingen nog tijdens deze kabinetsperiode kunnen worden gerealiseerd; ga er bij uw beantwoording vanuit dat het wetsvoorstel op zeer ruime meerderheden in het parlement kan rekenen; in de Tweede Kamer zijn 130 leden voor in de Eerste Kamer 39. (5p)
5. Bezie opnieuw het nieuwsartikel dat onder vraag 2 is opgenomen en beantwoord de volgende vragen.
- a. Timmermans heeft een debat gevoerd met leden van de Tweede Kamer. Van welke bevoegdheid heeft de Tweede Kamer gebruik gemaakt om met Timmermans in debat te gaan? (5p)
 - b. Op welke wijze en onder welke voorwaarde(n) kunnen partijen in de Tweede Kamer aan Timmermans hun wens kenbaar maken dat Nederland ook zou moeten meedoen aan luchtaanvallen op Syrië? (5p)
 - c. Waarom wordt een debat zoals hier bedoeld niet of nauwelijks gevoerd tussen de Eerste Kamer en bewindspersonen? Betrek bij uw antwoord ook de bevoegdheid van de Eerste Kamer om een zodanig debat te mogen voeren. (7p)
6. Raadpleeg art 9 Gw en beantwoord de volgende vragen. Motiveer uw antwoord!
- a. De gemeenteraad van Lochem wil een regeling treffen teneinde betogingen van extremistische partijen te verbieden. (Onder welke voorwaarde(n)) Is hij daartoe bevoegd? (7p)
 - b. De gemeenteraad van Enschede wil een regeling opnemen waarin betogingen aan een voorafgaande toestemming worden onderworpen door de burgemeester met het oog op het voorkomen van overlast voor de openbare orde en het verkeer. (Onder welke voorwaarde(n)) Is hij daartoe bevoegd? (7p)

7. De provincie Overijssel kent vele subsidieregelingen, onder meer ter bevordering van duurzame energie. Is de provincie, gelet op de relevante bepalingen van de Grondwet en Provinciewet, überhaupt wel bevoegd om een dergelijk energiebeleid te voeren? (7p)

8. Ook Nederland is partij bij het Verdrag op tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing 1984. Bouterse, nu president van Suriname, is in het verleden (en wordt nu nog steeds) beschuldigd van betrokkenheid bij de zogeheten 'decembermoorden'. Omdat strafvervolging in Suriname zelf indertijd niet van de grond kwam, is hier in Nederland gepoogd strafvervolging tegen Bouterse in te stellen. Dit is mislukt, niet omdat de Nederlandse rechter geen rechtsmacht heeft, maar vooral omdat het genoemde verdrag tegen foltering, waarvan Bouterse onder meer werd beschuldigd, ten tijde van deze decembermoorden, namelijk 1980, nog niet inwerking was getreden.

a. Nederland kent een gematigd monistisch rechtsstelsel. Wat houdt dit in en waarom is er sprake van gematigdheid? (7p)

b. Een aantal bepalingen uit het genoemde verdrag wordt hierna weergegeven. Daaronder volgt de vraag.

- **Artikel 2**

1. Iedere Staat die Partij is bij dit Verdrag, neemt doeltreffende wetgevende, bestuurlijke, gerechtelijke of andere maatregelen ter voorkoming van foltering binnen elk onder zijn rechtsmacht vallend gebied.
2. Geen enkele uitzonderlijke omstandigheid, ongeacht of het gaat om een oorlogstoestand, een oorlogsdreiging, binnenlandse politieke onrust of welke andere openbare noodsituatie ook, kan worden aangevoerd als rechtvaardiging voor foltering.
3. Een bevel van een hoger geplaatste functionaris of een overheidsinstantie mag niet worden aangevoerd als rechtvaardiging voor foltering.

- **Artikel 3**

1. Geen enkele Staat die partij is bij dit Verdrag, mag een persoon uitzetten of terugzenden („refouler“) naar of uitleveren aan een andere Staat wanneer er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat hij daar gevaar zou lopen te worden onderworpen aan foltering.
2. Bij het vaststellen of zodanige redenen aanwezig zijn, dienen de bevoegde autoriteiten rekening te houden met alle van belang zijnde overwegingen waaronder, waar van toepassing, het bestaan in de betrokken Staat van een samenhangend patroon van grove, flagrante of massale schendingen van mensenrechten.

- **Artikel 4**

1. Iedere Staat die Partij is, draagt er voor zorg dat alle vormen van foltering strafbaar zijn krachtens zijn strafrecht. Hetzelfde geldt voor poging tot foltering en voor handelingen van personen die medeplichtigheid of deelneming aan foltering opleveren.
2. Iedere Staat die Partij is, stelt deze delicten strafbaar met passende straffen, waarbij rekening wordt gehouden met de ernstige aard ervan.

Stel dat dit verdrag tegen foltering etc in 1980 al *wel* in werking was getreden, waarom zou de Nederlandse rechter de gedragingen van Bouterse dan toch niet aan dit verdrag (met name aan de verdragsbepaling die betrekking heeft op foltering) hebben kunnen toetsen? (5p)

c. Foltering geldt als 'ius cogens', het is een misdrijf tegen de *menselijkheid*, dat ook ten tijde van de decembermoorden reeds dwingend internationaal geldend gewoonterecht was. Waarom zal de Hoge Raad, onder verwijzing naar de Gw *toch* strafvervolging tegen Bouterse door het Nederlandse Openbaar Ministerie, hebben afgewezen? (5p)

9. Wim Achtkarspelen is een zeer religieus persoon. Hij is een fanatiek missionaris van deze tijd, zo ziet hij zichzelf althans, al wint hij zeer weinig zieltjes als hij (vooral) op zaterdagen het winkelende publiek in het centrum van de stad op een nogal agressieve wijze zijn religieuze boodschap probeert mee te geven. Dit heeft in korte tijd al een paar keer tot opstootjes geleid, omdat vooral jongeren Wim's agressieve benaderingswijze niet pikten. Wim is echter onverstoort en laat zich niet wegslaan uit het centrum, zeker niet op de zaterdagen. De sfeer raakt echter op zaterdagmiddagen steeds gespannener en vooral ondernemers beklagen zich daarover bij de gemeente. Ook gemeenteraadsleden worden aangeschoten door de ondernemers.

a. Gemeenteraadslid Oenema wil daarom weten welke maatregelen de gemeente zal treffen om overlast door Wim te voorkomen en wil daartoe de verantwoordelijke aanspreken.

a.1. Wie is dat en waarom? (5p)

a.2 Heeft het raadslid hiertoe (op het aanspreken van die verantwoordelijke) een bevoegdheid? (5p)

Vanuit de gemeente wordt uiteindelijk meerdere keren bij Wim indringend aangedrongen om het over een andere boeg te gooien. Wim weigert steeds, maar wordt daartoe uiteindelijk toch gedwongen nadat hij ten val is gekomen en daarbij zijn been heeft gebroken. Hij laat zich hierdoor evenwel niet uit het veld slaan en geeft zijn missionariswerk niet op. Hij besluit op het dak van zijn schuur de tekst te schilderen: 'Zonder geloof wacht verdoemenis'. De tekst is zeer goed leesbaar vanaf de openbare weg, die niet ver van de schuur van Wim is gelegen, want de witgeschilderde dakpannen contrasteren uitstekend tegen de zwarte dakpannen. Ten gemeentehuize is men echter niet gelukkig met de door Wim aangebrachte tekst. Nog afgezien van esthetische bezwaren, wordt de tekst als provocerend beschouwd; men vreest dat het zal prikkelen tot tegenacties. Omdat men niet goed weet op welke wijze de tekst zou kunnen worden verboden, wordt besloten om met spoed een bepaling in de verordening op te nemen. Deze bepaling komt er op neer dat het verboden is om in het openbaar provocerende teksten te verkondigen. Deze bepaling wordt tevens met straf bedreigd. Onder verkondigen wordt aldus de toelichting op de bepaling mede verstaan 'het op gebouwen aanbrengen van teksten die als provocerend kunnen worden aangemerkt'.

b. Door wie dient/dienen een dergelijke wijziging (van de verordening) te worden ondertekend, alvorens deze bepaling wordt bekendgemaakt en inwerking treedt? (5p)

c. Wim trekt zich niets aan van het verbod en laat de tekst voor wat hij is. Sterker nog: hij voegt er in knalgeel nog een provocerende tekst aan toe. Om een lang verhaal sterk in te korten: op een gegeven moment staat Wim voor de rechter. Deze rechter dient zich over de rechtmatigheid van het in de verordening opgenomen verbod te buigen. Bepaal de uitkomst van deze rechterlijke beoordeling. (5p)

Einde van het tentamen.